

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-72079556-610-15414458

Konu : Soru Önergesi (7/19596)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 27.11.2024 tarihli ve 1537295 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Erzurum Milletvekili Sayın Meral DANIŞ BEŞTAŞ tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/19596 Esas Numaralı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek: 7/19596 Cevap Metni (3 Sayfa)

Erzurum Milletvekili Sayın Meral DANIŞ BEŞTAŞ'a Ait 7/19596 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni

Yoksullukla mücadele yöntemleri çok boyutlu yaklaşım, politika, tedbir ve uygulamaları gerektirmektedir. Bu doğrultuda sosyal yardımlar yoksulluğun azaltılmasında önemli araçlardan bir tanesidir.

Bakanlığımızca, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV) aracılığıyla başta 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu olmak üzere 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ve diğer mevzuat hükümleri doğrultusunda çeşitli sosyal yardım programları yürütülmektedir. Yürütülmekte olan sosyal yardım programları düzenli ve süreli nitelikte olmak üzere aile yardımları, barınma ve gıda yardımları, engelli yaşlı yardımları, sağlık yardımları, eğitim yardımları ve proje destekleri olarak sınıflandırılmaktadır.

Bakanlığımız sosyal yardım programları objektif kriterler çerçevesinde Anayasamızda ifadesini bulan sosyal devlet ilkesi gereği “kamu hizmeti” olarak sunulmaktadır.

Vatandaşlarımızın gelişen ve değişen ihtiyaçlarına destek olmak amacıyla sosyal yardım programları çeşitlendirilmekte daha öncesinde sosyal yardımlar kapsamına giremeyen ihtiyaç sahibi vatandaşlarımız da sosyal yardımlar şemsiyesi altına alınmaktadır.

Bu kapsamda 2002 yılında 4 farklı sosyal yardım programı yürütülürken 2024 yılı itibarıyla 50'nin üzerinde sosyal yardım programı yürütülmesi büyük önem arz etmektedir. Nitekim daha önce sosyal yardım gerekliliklerini karşılamayan ancak yeni yardımlarımızın kapsamına giren vatandaşlarımız da sosyal yardımlardan faydalanan kişi sayısına dâhil olmaktadır.

Sosyal yardımların güçlü bilişim altyapısı olan Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi Dünya Bankası ve Avrupa Konseyi tarafından iyi uygulama örneği olarak gösterilen, dünyanın en kapsamlı sosyal politika bilişim sistemlerinden biridir. 29 farklı kurumla sağladığı entegrasyon sayesinde başvuruda bulunan vatandaşlarımızın sosyal ve ekonomik durumlarını tespit etme imkânı tanımakta ve bu sayede mahallinde yapılan hane incelemeleriyle doğru ve yerinde bir karar verme süreci tamamlanmaktadır. Sistem sayesinde vatandaşlarımız kurum kurum dolaşarak evrak hazırlama zorunluluğuna girmeden kimlik kartları ile sosyal yardım başvurusu yapabilmektedir.

Bakanlığımız yoksulluğun nesiller arası transferinin önüne geçebilmek ve sağlıklı nesillerin yetişmesine katkı verebilmek için özellikle çocukları destekler nitelikte yardım programlarına önem vermektedir. Bu nedenle ihtiyaç sahibi hanelerimiz çeşitli hane bazlı sosyal yardımlarla desteklenmektedir. Bu kapsamda doğrudan çocuklarımızı destekler nitelikte olan Şartlı Nakit Transferleri, Öksüz ve Yetim Yardımı, Asker Çocuğu Yardımı, Engelli Yakını Aylığı, Doğum ve Çoklu Doğum Yardım programları gibi düzenli yardım programları da yürütülmektedir. Çocuklu hanelerimiz çocuklara yönelik yardımlara ek olarak; yardım özelinde belirlenen şartları sağlamaları halinde Gıda Yardımı, Barınma Yardımı, Elektrik Tüketim Desteği ve Yakacak Yardımı gibi diğer yardımlar ile bütüncül bir yaklaşım benimsenerek ihtiyaçlı yönlerinden desteklenmektedir.

Bununla birlikte yoksulluk zincirini kırmak amacıyla özel önem verilen eğitim yardımları kapsamında aktarılan tutarlar sosyal yardım harcamalarının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu kapsamda eğitim materyali, ücretsiz ders kitabı, engelli öğrencilerin ücretsiz taşınması, öğrenci

barınma, taşıma ve yemek yardımı, öğrencilerin ulaşım giderlerine yönelik yardımlar ve öğle yemeği yardımı gibi pek çok yardım programı ile de çocuklarımız desteklenmektedir.

Öte yandan sosyal yardım-istihdam bağlantısına özel önem gösterilmekte, çalışabilir durumda olan sosyal yardım yararlanıcısı vatandaşlarımız işgücü piyasasına yönlendirilirken ADEM ve SODAM gibi projelerimizle meslek edindirme kursları sayesinde istihdam edilebilirlikleri artırılmaktadır.

Ayrıca muhtaçlık ölçütünde faydalandığımız asgari ücretteki olumlu gelişmelerle de sosyal yardımların kapsamını genişletmektedir.

Bununla birlikte sosyal yardımlara başvuru kanalları çeşitlendirilmiş, vatandaşlarımızın sosyal yardımlar alanındaki farkındalık ve bilgi düzeyleri artırılmıştır.

Haliyle yararlanıcı sayısı artışı yoksulluğun artmasından ziyade daha fazla vatandaşımıza daha fazla yardım çeşidiyle ulaşan sosyal devlet uygulamalarının yaygınlaşmasından kaynaklanmakta olup bizler sayılardan ziyade ihtiyaç sahibi her bir bireye ulaşabilmeyi önemsiyoruz.

Nitekim yoksulluk rakamlarında yaşanan iyileşmeler de bu durumu destekler niteliktedir. Dünya Bankası verilerine göre 2002 yılında %38,8 olan mutlak yoksulluk içinde yaşayan kişi sayısının nüfusa oranı göstergesinde önemli iyileşme kaydedilmiştir.

Ayrıca TÜİK tarafından 2006-2023 yılları arasında eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert gelirinin %50'si ve %60'ı dikkate alınarak belirlenen ve 2006 yılında %20,6 olan göreceli yoksulluk oranlarımızda da iyileşme görülmekte olup bu durum, yoksullukla mücadelede Bakanlığımız tarafından uygulanan programlar ve atılan adımların olumlu karşılık bulduğunu göstermektedir.

Diğer taraftan, Bakanlığımız çocuklarımızın korunmasını, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasını amaçlamakta, tüm risklere karşı bilinçli ve duyarlı nesiller yetiştirmek üzere koruyucu, önleyici ve destekleyici çalışmaları çocuğun üstün yararı ilkesi çerçevesinde yürütmektedir.

Bakanlığımız sağlıklı nesillerin yetişmesine katkı verebilmek için özellikle çocukları destekler nitelikte yardım programlarına önem vermektedir.

Ayrıca hanelerde çocukların hayat standartlarını yükseltmek ve gelişimlerini desteklemek amacıyla önem verilen eğitim yardımları kapsamında aktarılan tutarlar sosyal yardım harcamalarımızın önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.

Bakanlığımızca çocuklarımızın sosyal ve ekonomik yönden güçlendirilmesi, kurum bakımına alınmadan ailesi yanında desteklenmesi amacıyla **Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmeti (SED)** yürütülmektedir. Ailelere sağlanan sosyal ve ekonomik destek ile çocuklar öz aile veya yakınları yanında desteklenmekte, aile birliği ve bütünlüğü korunmaktadır.

Bununla birlikte hizmetten yararlanan ailelerden istihdama katılabilecek durumda olanlar İŞKUR meslek edindirme kurslarına yönlendirilerek kendi hayatlarını sürdürebilecekleri iş ve meslek edindirilmelerine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

SED hizmeti ile çocuklar için ekonomik destek sağlanması yanında alanda çalışan meslek elemanları tarafından ailenin ihtiyaç duyduğu konularda psikososyal müdahale de yapılmaktadır.

Yapılan inceleme ve değerlendirme sürecinde aile içinde tespit edilen sorunların çözümü amacıyla mesleki çalışmalar yapılmaktadır. Aile içi sorunların çözülmesi, ailenin ve çocuğun çevreye uyumu, çocuğun okula uyumu ve eğitime devamı, kriz durumundaki kişilere psikososyal destek sağlanması, ailelerin ebeveynlik becerilerinin artırılması vb. konularında mesleki müdahalede bulunmaktadır.

Ayrıca SED hizmetinin etkinliğini artırmak, ailelerde çocuk ile ilgili farkındalık oluşturmak, çocuklara okul dışı zamanlarını kaliteli ve verimli kullanabilecekleri ortam ve imkânları sunmak amacıyla 2017 yılında başlatılan “**SED Hizmetinin Etkinliğinin Artırılması (Okul Destek) Projesi**” kapsamında 81 ilde SED hizmetinden yararlanan ortaokul ve lise çağında bulunan çocukların sosyal, kültürel, sportif ve akademik faaliyetlerden faydalandırılması sağlanmaktadır.

Proje ile çocukların boş zamanları, gelişimlerini destekleyecek şekilde yapılandırılmakta, boş vakitlerinde olumsuz ortamlardan/sosyal çevreden ve bunların barındırdığı risklerden korunmaları ve toplum kaynaklarına erişim konusunda fırsat eşitliği sağlanmaktadır.

Ayrıca ihtiyaç duyulan vakalarda 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu gereği danışmanlık, eğitim ve sağlık tedbiri alınabilmektedir.

SED Hizmetinin kurumsal kapasitesinin geliştirilmesine yönelik “**SED Hizmeti Etki Analizi Projesi (2024-2025)**”, Cumhurbaşkanlığı Yatırım Programında kabul edilmiştir.

SED Hizmetine ihtiyaç duyan hanelere, doğrudan çocuklarımızın aile bütünlüğü içerisinde korunması, sağlıklı gelişimleri ve eğitim yaşantılarının desteklenmesi amacıyla Bakanlığımız tarafından çocuk odaklı sosyal ve finansal destek programı uygulanmaktadır.

Ek olarak Bakanlığımızca SED hizmetlerinden faydalandırılan çocuklar ve ailelerine, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve UNICEF tarafından geliştirilen ve çocukların ve bakım verenlerin duygusal sıkıntılarla başa çıkma becerilerini geliştirmeyi amaçlayan “**Erken Ergenlik Dönemi Duyguları Yönetme Becerileri Programı (EASE)**”nın uygulanması planlanmaktadır.

Ülkemiz BM Çocuk Hakları Sözleşmesini imzalayan ülkelerden biri olup Bakanlığımız koordinesinde, ilk kez 2013 yılında oluşturulan “**2013–2017 Ulusal Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı**” hazırlanarak uygulanmıştır. “**Türkiye Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2023-2028)**” ise şu anda uygulanmaktadır. Belgenin hazırlık sürecinde, ulusal düzeydeki plan ve programlar ile uluslararası planların yöntem ve içeriğinden faydalanılmış, tüm tarafların katkıları belgeye yansıtılmıştır.

Bahse konu Strateji Belgesi ile 2023–2028 yılları arasında çocukların risklerden korunmalarına yönelik toplumsal farkındalığı artırıcı faaliyetlerin yürütülmesi ve çocukların risklerle karşı karşıya gelmemesi ve onlara yönelik güvenli alanların oluşturulmasına ilişkin eylemlere yer verilmiştir. Eylem planında yer verilen faaliyetler kurumlar arası iş birliği ile yürütülmektedir.

Ayrıca Bakanlığımız, bahse konu Strateji Belgesi ve Eylem Planı ile çocuğun üstün yararı doğrultusunda ayrımcılık yapmama, çocuğun yaşama ve gelişim hakkı ve katılım hakkı ilkelerini referans alarak bu alanda politika üretmektedir. Çocuğun tüm haklarının korunması için gerekli yasal ve idari önlemler alınmakta olup; ırk, dil, din, mezhep ya da etnik farklılık gözetilmeksizin tüm çocuklar eğitim, sağlık, sosyal yardım ve hizmetlerden eşit ve ücretsiz yararlandırılmaktadır. Bu noktada tüm uluslararası sözleşmeler, yasalar ve belgelerden etkin olarak faydalanılmaktadır.

Soru önergesinde yer alan diğer konular, Bakanlığımız görev ve faaliyet alanında olmadığından değerlendirilememiştir.